

Elva Filatelist

Elva Filatelistide Seltsi infoleht

1997. AASTA

Nr. 5 (33)

SEPTEMBER - OKTOOBER

VI AASTAKÄIK

Tarmo-Jaan Tõeleid

Lugupeetud

Eesti Postimuuseumi

Sõprade Seltsi asutajad!

Eesti Post tervitab tänutundes Eesti Postimuuseumi Sõprade Seltsi asutamise mõtte algatajaid ja elluviijaid kogu laiast ilmast. Teie initsiatiiv on oodatud ja vajalik samm, et taastada kunagine prestiižikys ning viia hästi tegutsevate ametivaramute ridadesse meie taasloodud Postimuuseum, mis kaotas oma varad okupatsioonivõimude omavõh. Loodame, et postiaadministratsiooni pingutustega lütudes suudab ka postisõprade avalikkus toimekalt kaasa aidata postiajaloo uurimistööle, varade kogumisele ning eksperthindamisele, eksponeerimispoliitika väljatöötamisele.

Heameel on tõdeda, et taas Rakverre kogunenud initsiaatorite kogu suudab muuseumi sõprade seltsi "vankri" küremini liikuma lükata ning sellest kujuneb tulevikus tõhus abiline ning toetajaskond üle maailma, kelle toel meie postimineviku ja -oleviku lipukandja - muuseum - saab peatselt selliseks varamuks, nagu sellest hingest loodame. Jõudu tööle Teie kõigi tänuväärseks ettevõtmiseks, millele on ka täielik Eesti Posti soosing.

Teie

Tarmo-Jaan Tõeleid

Eesti Posti peadirektor

12. juuli 1997

Tartus, 14. juulil 1997

Lugupeetud Eesti Posti peadirektor!

Eesti Postimuuseumi Sõprade Seltsi asutava liikmena ja 12. juulil Rakveres koosoleku poolt valitud edaspidise organiseerimise ja koordineerimise esimehena avaldan siinjuures suurt tänu Teie poolt ülesnäidatud huvi ja julgustavate sõnade eest meie Postimuuseumi edaspidise parema käekäigu hüvanguks. Mulle anti üle Teie nägus ja siiras tervitus-lakitus aukohale kinnitamiseks.

12. juulil olid koos Rakveres erakordselt rohkearvuliselt nimekaid filateliste ka väljaspoolt Eestit nagu Vambola Hurt, Meemo Trepp, Pertti Hujala, Eo Vaher, Christoffer Kahrs, Elmar Ojaste jt., kes osalesid asutamise koosolekul ja oleksid olnud austatud Teiega kohtumisest. Kahjuks ei võimaldanud küllap Teie ajajaotus nendega tutvunemiseks.

Lõpuks soovin lisada, et meie, SÕPRADE, edu ja saavutused olenevad siiski suurel määral Eesti Posti huvist ja koostööst. Palun seda konstruktivset soovi ka edasi anda Tartu postkontori direktorile, hr. Jaan Ojastele.

Lugupidavalt

Rudolf Hämar

Walesi printsess DIANA
hukkus 31. augusti ööl liiklusõnnetuses
Pariisis

Tänases lehes
Gunnar Kirsi reportaaž Eesti uute
postmarkide "sepipajast" AS VABA MAA
trükikojast

Karl V. Laas Torontost

50 AASTAT

EESTI POSTI-TELEGRAAFIMUUSEUMI
LIKVIDEERIMISEST JA SELLE VARADE
VIIMISEST LENINGRADI

Avaldame alljärgneva Julius Bleyer'i lühiettekande, mille ta pidas 13. detsembril 1965.a. ülevabariiklikul muuseumitöötajate seminari esimesel tööpäeval Tallinna Linnamuuseumi ruumes (Vene t. 17), kell 14.00, pärast ENSV kultuuriministri Laus'i ja sama ministeeriumi osak. juh. I.Rosenberg'i ettekannet, läbirääkimiste osas esimese sõnavõtuna ligi 200-le inimesele.

Lgp. muuseumiala töötajad!

Avaldan head meelt võimaluse üle osavõtta Teie ülevabariiklikust kokkutulekust ja tervitada Teid ja soovida Teile kõigile head edu ka Teie edaspidises kultuurhariduslikus töös, ühe muuseumi nimel, mis eksisteeris Tallinnas, mis pärast likvideeriti ja mis käesoleval aastal tänu sidetöötajate kollektiivi taatele on jälle end avaldamas, et astuda peatselt võrdõiguslikuna meie pealinna muuseumide ridadesse, et sellega anda jälle ka omalt poolt panus meie rahva vaimuvarasalve.

Jutt on nimelt SIDEMUUSEUMIST, ehk end. nimetusega PostiTelegraafimuuseumist Tallinnas, mis tänavu 30 a. eest, 20. mail 1935.a. asutati Eesti Postivalitsuse juures. Selle muuseumi asutamise alged ulatuvad aga tagasi juba 1921. aastasse, mil sellekohane korraldus oli küll antud, aga teostus hiljem, 1935. aastal.

1961.a. sm. I.Rosenberg'i toimetamisel koostatud koguteoses "Eesti NSV muuseumid", lk. 21 loeme järgmist:

"... Mitmekesiste ja väärtuslike kogude poolest osutusid märkimisväärselt veel Postivalitsuse ametkondlik Postimuuseum ja sihtasutusena töötav Meremuuseum. Mõlemad rajati Tallinnas ametlikult 1935. aastal ja avati samal aastal külastajatele. Esimene neist, s.o. Postimuuseum omandas juba 1930.a. lõpul Skandinaaviamaade ja Soome Postimuuseumide seas teatava erikaalu. Teine oli ainus meremuuseum Baltimaades."

Seda märget täiendaksin veel, et Sidemuuseum oli NSV Liidus

kaks: üks oli Leningradis ja teine Tallinnas.

Lubatagu mul peatuda lühidalt selle muuseumi edaspidise arengu kohta. Vabariikliku tähtsusega Sidemuuseum Tallinnas eksisteeris 1935.a. kuni 17. jaanuarini 1947.a.

Sõjapäevil, 1944.a. juunis said Sidemuuseumi varad sõjaohu eest sidetöötajate poolt 3-tonnise autoga evakueeritud (mitte Saksa-maale!) vaid ENSV piires Järlepa mõisa (Juuru poole). Kuu aega pärast Tallinna vallutamist, 22. oktoobril 1944.a. sealt jälle sidetöötajate poolt reevakueeritud 100% säilivuses ühes suure hinnalise filatelistliku koguga (eesti ja välismaa postmargid 1918-1940.a.), tagasi Tallinna oma end. asukohta, Toompeale, Kohtu t. 6 (kus praegu asub ENSV TA Presiidium), jätkates oma katkestatud tegevust kuni 17. jaanuarini 1947.a., mil meie Sidemuuseum, olles tollal ENSV TA alluvuses, viimase poolt likvideeriti. See oli esimene häbimärgistav otsus meie TA poolt, kelle eesotsas tollal presidendina oli prof. Hans Kruus.

Sidemuuseum sattus TA alluvusse selle tõttu, et tolleaegne võim leidis selle sobivama lahendusena, et meie Sidemuuseum pääseks Leningradi Sidekeskmuseumi agressiooni püüdlustest, milliseid oli kolm. Esimene juba 1940/1941. a., teine juunis 1945.a., mille tõttu meie Sidemuuseum ja nende sõnade kõneleja pidid lahkuma liidu alluvusega sideametkonnast 1946.a. jaanuarist ja kolmas kord 23. 04.1951.a., mil Leningradi Sidekeskmuseum kirjalikult taotles ENSV TA-lt saada meie Sidemuuseumi varad endale, mis ometigi olid kõik meie vabariigi sidetöötajate poolt kogutud paarikümne aasta jooksul.

ENSV TA Presiidium tegigi Leningradi Sidekeskmuseumi soovikohase otsuse 27.04. 1951.a.

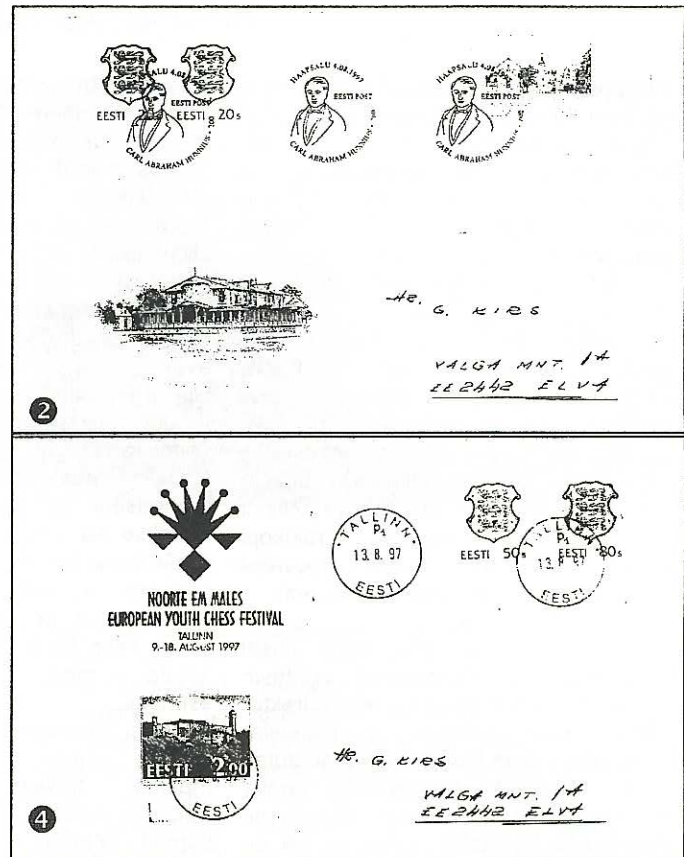
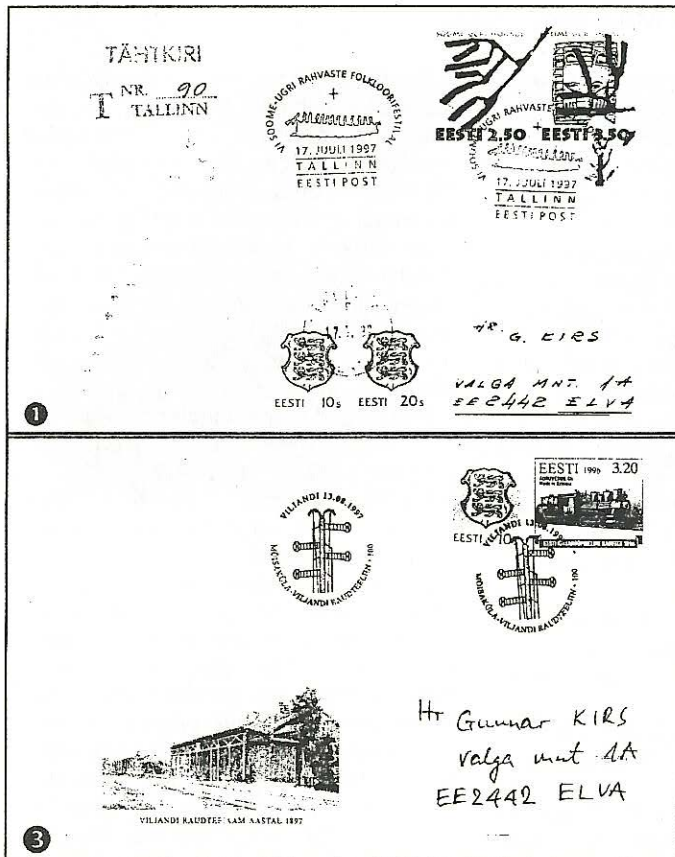
prot.nr.24) meie Sidemuuseumi varade äraandmise kohta koos juba eelpoolmainitud suure filatelistliku koguga, mille rahaline vää-

tus on üle 5 (viie) miljoni rubla. See oli teine häbimärgistav otsus ENSV TA poolt, millega alahinnati ja hävitati ENSV sidetöötajate paarikümneaastane töö ja vaev. Sellega ENSV TA näitas, et ta absoluutselt ei tunne huvi oma maa kultuuripärandi vastu, mis oli tema hooldamisel üle nelja aasta.

Tolleaegse TA Presiidiumi koosseisu, kes tegid selle otsuse, kuulusid: 1. TA pres. J.Eichfeld (end. tsariaegne sidetöötaja), 2. J.Vaabel, 3. O.Sepre, 4.P.Rogovski, 5. J.Bahmat, 6. P.Teder, 7. B. Mölder, 8.M. Kublina ja

9. Jaanus kes protokollis, millele kirjutasid alla J.Eichfeld ja J.Vaabel. Hiljem püüti seda teguviisi põhjendada tollal ka meil valitsenud n.n. "isikukultusega". Ei. Lugupeetavad muuseumitöötajad, see oli arusaamise puudumine, aga mitte isikukultus. See oli, otseselt öeldud, Leninliku kultuurharidusliku poliitika jäme rikkumine meie Liiduvabariigis. Varsti saab juba 17.aastat (17.1 1966.a.) meie Sidemuuseumi likvideerimisest ja sama palju aega ka taotlustest selle taastamiseks. (...) Vahepeal asusid meie sidetöötajad, peamiselt sideveteranid, vaatamata vastuseisule, teostama meie Sidemuuseumi loomist tegutseva Teaduslik-Tehnilise Ühingu juures. Sellest olete kindlasti lugenud nii Tallinna kui ka Tartu ajalehtedest. Ja nii võetigi 23.09. 1965.a. peetud asutamise koosolekul vastu üksmeelne otsus: luua nn. "Ühiskondlik Eesti Sidemuuseum", samuti taotleti kogu meie Sidemuuseumi varade tagastamist Leningradi Sidekeskmuseumist ja taastamist Tallinnas, kus ta juba kord oli 30 aastat asutatuna 1935. aastal. Sellega lõpetades, palun Teilt, lugupeetavad muuseumitöötajad Teie heakskiitu ENSV sidetöötajate kultuurilisele üritusele ja moraalsele toetust. Loodan, et tulevikus enam iialgi ei langetata ühegi muuseumi kohta likvideerimise väärotsust. *Julius Bleyer*

Eesti Posti eri- ja kõrvaltempleid

Nr. 1 17.-21. juulil 1997.a. toimus Tallinnas (tegelikult aga Tartus) VI Soome-ugri rahvaste folkloorifestival. Sel puhul oli 17.07.1997.a. TALLINNAS kasutusel eritümbrik ja eritempel (Kujundas Riho Luuse).

17.-21. Juli 1997. In Tallinn wurde VI Finno-Ugrische Volkskunst-Festival (in Wirklichkeit in Tartu) durchgeführt. Am 17.07.1997 war in Gebrauch Sonderumschlag und Sonderstempel, gestaltet von R. Luuse

Nr. 2 04. augustil 1997.a. oli Läänemaa Postkontoris Haapsalus kasutusel eritümbrik ja eritempel, millega tähistati Carl Abraham Hunniuse 200.sünniaastapäeva. Carl Abraham Hunnius sündis Tallinnas 03. augustil 1797. Peale Tartu Ülikooli lõpetamist asus tööle Haapsallu, kus esimesena hakkas raviotstarbeliselt kasutama Haapsalu ümbritsevate lahtede põhjas leiduvat hallikasmusta muda. 1825.a. asutas Haapsalu kuurordi.

04. Aug. 1997 war in Läänemaa Postanstalt (Haapsalu) ein Sonderbriefumschlag und Sonderstempel in Gebrauch. Mit diesen wurde den 200. Geburtstag von Carl Abraham Hunnius bezeichnet. Carl Abraham Hunnius ist in Tallinn am 03. Aug. 1797 geboren. Nach Beendigung Tartu Universität arbeitete er in Haapsalu, wo er als erster die in Bucht vorkommende grauschwarze Heilschlamm zur Heilung brauchte. 1825 hat er die Kurort gegründet.. Kujundas Maire Paavo

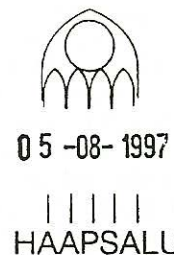
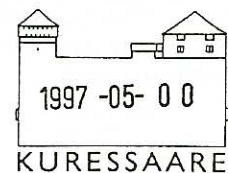
Nr. 3 13. augustil 1997.a. oli Viljandimaa Postkontoris Viljandis kasutusel Eesti Posti eritempel, millega tähistati Mõisaküla-Viljandi kitsarööpmelise raudteeharu avamise 100. aastapäeva. Kujundas Maire Paavo

13. Aug. 1997 war in Postanstalt Viljandi Sonderstempel in Gebrauch. Mit diesen wurde 100. Jahrestag der Eisenbahnlinie Mõisaküla-Viljandi bezeichnet.

Nr. 4 09.-18. augustil 1997.a. toimusid Tallinnas noorte Euroopa meistrivõistlused males. Sel puhul oli Tallinna Peapostkontori II korrusel kasutusel Eesti Posti kõrvaltempel. Kujundas Tiina Randoja
Am 9.-18. Aug. 1997 wurde in Tallinn Meisterschaften in Schachspiel für Jugend durchgeführt. In Hauptpostamt Tallinn wurde ein Postnebenstempel gebraucht..

1997.a. võeti Eestimaa muuseumides kasutusele erikujundusega kalendertemplid alljärgnevalt

1997 wurden in Estlands Museen folgende Kalendertemplen mit besonderer Gestaltung in Gebrauch genommen:

Nr. 1. 19.05.1997 - Juhan Smuuli muuseumis Koguva külas Muhu saarel. Kujundas Riho Luuse

In Museum des Schriftstellers Juhan Smuul im Dorf Koguva auf Insel Muhu (Moon).

Nr. 2. 20.05.1997-Kuressaare linnuses Saaremaal. Kujundas Jaan Saar
In Burg Kuressaare (Arensburg) auf Insel Saaremaa (Ösel)

Nr. 3. 21.07.1997 - A.H.Tammsaare muuseumis Järvamaal

In Museum des Schriftstellers A.H. Tammsaare im Kreis Järvamaa

Nr. 4. 05.08.1997 - Haapsalu linnuses Läänemaal

In Burg Haapsalu (Hapsal) im Kreis Läänemaa

Gunnar Kirs

Me käisime ära . . .

Reportaaž AS VABA MAA trükikojast

Juba paar aastat järjest on nii kodumaa kui ka välismaa filatelistid pöördunud "Elva Filatelisti" toimetuse poole ettepanekuga, et ma külastaksin Eesti uute postmarkide "sepipada" AS VABA MAA trükikoda, tutvusin seal postmarkide trükkimise tehnilise käiguga ja püüaksin saada vastuseid paljudele neid ja meid huvitavatele küsimustele. 28. augustil 1997.a. saigi see kõik teoks. Eelnevalt olin kokku leppinud Eesti Postmargi tegev- direktori härra Heldur Undiga, et korral- dame selle käigu siis, kui hakatakse trükkima Tartu Kivisilla kujutisega postmarke, muidugi, kui saame selleks loa trükikoja juhtkonnalt. Trükikoja juhtkond suhtus meie soovisse mõistvalt ja selline luba meile ka anti.

Nii siis, 28. augusti, väga ilusal päikesepaistelisel hommikul, kohtusin Tallinnas Eesti Postmargi tegev- direktor härra Heldur Undiga ja filateelia- spetsialist, proua Maire Paavo, sõidutas meid oma isikliku autoga Pika tänava merepoolsesse otsa, kust alustasime jalgsimatka trükikotta. Nagu teame on Pikk tänav lubadeta sõitjatele suletud ja sissesõit maksab ...

Sisenenud trükikoja välisuksest sattusime kohe selle "turvakotta"-esi- kusse, kus tuli esitada turvamehele enda isikut tõendav fotoga varustatud dokument. H.Undiga läks asi kiiresti aga minule loa taotlemiseks helistas turvamees ülemusele ja hetke pärast sai selle ka mulle. Meile anti rinda kinni- tamiseks visiitkaardid numbri ja peal- kirjaga "KÜLALINE" ning juhutati viisa- kalt ooteruumi, kus pidime kohtuma vastuvõtjaga. Hetke pärast siseneski valges triiksärgis ja viigipükstes härras- mees, kes tutvustas ennast teatades, et tema on trükikoja trükitsehhi juhataja Ennu Uuspõld. Eesti Postmargi (edas- pidi EPM) tegev- direktor härra Heldur Undiga olid nad juba ammuse koostöö tõttu tuttavad - H.Unt tutvustas ka mind ja nii algas meie ringkäik. Kõigepealt sisenesime ooteruumi kõrvaltuppa, kus olid seinel stendid, mis tutvustasid trükikoja huvitavaid tooteid. Esime- sel stendil olid trükikoja poolt valmis- tatud Eesti uued postmargid ja margi- plokid, teisel igasugused pudelite, asutuste jm. sildid, järgmistel võlakirja- de, aktsiate ja teiste turvamärkidega dokumentide blankettide näidised, post- kaardid, kalendrid, raamatukaaned, tubaka maksumärgid jm. Ka viimased on kujunemas kollektsionääride huviobjektideks. Ennu Uuspõld mainis,

et neid on trükitud juba neli erinevat liiki. Edasi siirdusime trükikoja tööruumi- desse, kus kõikjal valitses äärmine puhtus ja kord. Kohe peab mainima, et nii trükikoda tervikuna kui ka iga ruum eraldi on väga hästi kindlustatud. Ükski uks ei avane ilma avaja magnet- kaardiga - isegi korrustevaheline lift ei hakka liikuma enne, kui oled sisestanud magnetkaardi ja iga selline ukse avamine registreeritakse keskarvutis. Nii me siis sisenesime ja teel möödusime laoruumist, kus hoitakse nii valmistoodangut kui ka pooltooteid. Näiteks - peale trükkimist kuni perfo- reerimiseni ja seejärel üleandmiseni hoitakse ka postmarke siin. Siit juba ükski mark kaduma minna ei saa, sest nii lao seinad kui ka uks on varbmetallist ja lattu pääsevad sisse ainult kaks töötajat see on trükitsehhi juhata - meie saatja - ja juhatuses esimees.

Edasi jõudsime postmarke trükkiva masina juurde. Siin olid ees juba masinal trükkija Harri Ots, trükikoja kunstnik Jaan Saar, kunstnik Lembit Lõhmus - mõlemad paljude Eesti postmarkide autorid või kujundajad ja kunstnik Tiina Tarve.

Selleks ajaks oli margi kujundamine arvutil juba tehtud ja meie ees lebasid kaks erinevate värvitoonidega margi- poogna proovitõmmist A4 formaadis (5x10). Üks neist, Tiina Tarvele meel- divam, läheb trükki, teine praagiti välja. Kunstnik Tiina Tarve selgitas, et Tartu Kivisilla kujutisega postmark trükitakse tema vastava pastellmaali järgi, mis asub Tartus, Kivisilla fondi käsutuses.. Margi kujundajaks on Lembit Lõhmus.

Arutleti nii, et Tartu kivisilla taastami- seks vanas kohas tuleks kõigepealt lahti võtta ja teise kohta viia praegune kaarsild ning seal uuesti kokku montee- rida. Seejärel saaks alles hakata taasta- ma vana kivisilda. Kogu see töö nõuaks aga kohutavalt suurt rahasummat, mille saamine on vähemalt esialgul lootusetu unistus. Ka margil olev kivisild ei ole selle detailne joonis vaid palju on ses müstilist, kasvõi silla all voolav punane jõgi, mis kokkuvõttes annab vaatajale võimaluse oma luulelennuks. Kunstnik Tarve arvates on margil oleva silla kujutis müstiline, unenäoline - "Sild mälestustes ja unistustes" - nii kõlab ka maali nimi.

EPM degevdirektor Heldur Undi arvates on see "väga kaunis mark". Lembit Lõhmus mainis, et Eesti marke on süüdistatud selles, et nad on "lahjad", aga see mark tuleb nüüd küll

hästi värvirikas. Küsiti ka minu, kui filatelistide esindaja arvamust. Aga eks iga inimesel ole nii kunstiteose maalilisse külge kui ka postmargi kujundusse oma arusaam. Avaldasin arvamust ainult selles osas, et paljudel meie markidel kaob riigi nimetus margi kunstilisse tausta niivõrd, et ei ole enam selgelt loetav. Lembit Lõhmus aga arvas, et margil olev riigi nimetus ei peagi selgelt loetav olema, eks igaüks teab riigi, et see on meie mark. Tähtis olevat see, et nominaal oleks loetav.

Kas siin kasutatav margipaber on juba enne trükkimist liimiga kaetud ja miks siin ei saa trükkida selliseid läikivaid marke nagu tehakse Lätis või mõnes teises riigis?

Jah, meile ostetakse sisse juba liimiga kaetud paber. Margi kvaliteet sõltub paljus paberist millele trükitakse. Meie momendil ei saa paremale paberile trükkida, kuna see tõstaks margi oma- hinda. Lembit Lõhmus selgitas, et meil siiski valmistatakse kõigepealt postmar- ke kui posti maksevahendeid mitte fila- telistlikke esemeid. Lisas aga siiski, et muidugi tuleb arvestada ka filatelis- tidega, sest nemad on ühed suurimad postmarkide ostjad.

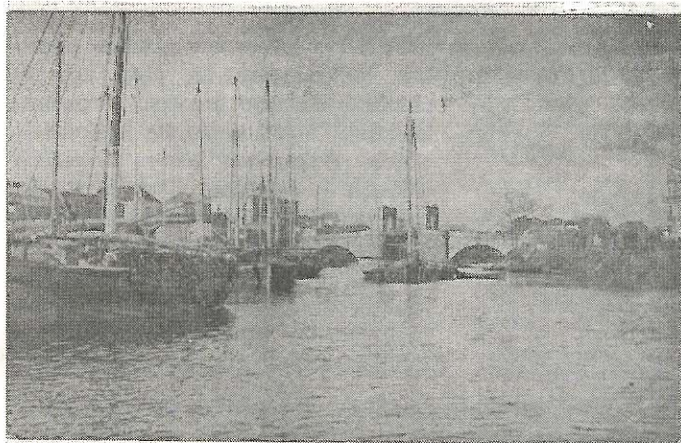
Nüüd veidi trükipoognast. Meie ees on Tartu Kivisilla margi poogen mille vasa- kul ääreribal on iga horisontaalse margirea kohal kõigi trükkimisel kasutatud värvide proovid. Selline poogen on õige kirju. Kahjuks lõiga- takse enne üleandmist see vasak ääreriba värvide ulatuses trükikojas ära. Järgi jäävad antud poognal ainult kahe värvi proovid poogna ülääre parem- poolses nurgas. Trükitsehhi juhataja Ennu Uuspõld küsis minult, kas need värviproovid, mis alles jäävad, segavad filatelite? Vastas, et ei sega - tore oleks, kui ka vasakpoolsed alles jääksid.

Kunstnik Tiina Tarve selgitas veel, et see mark tuleb neljavärvitrükis, kasuta- takse kollast, sinist, punast ja musta värvi, kusjuures iga värv trükitakse eraldi. Trükitsehhi juhataja Ennu Uus- põld selgitas, et Tartu Kivisilla marke trükitakse 50-margistes poognates ja kuna tellitud on 600 000 marki, siis nende trükkimine koos masina seadistamisega võtab aega ca 6 tundi.

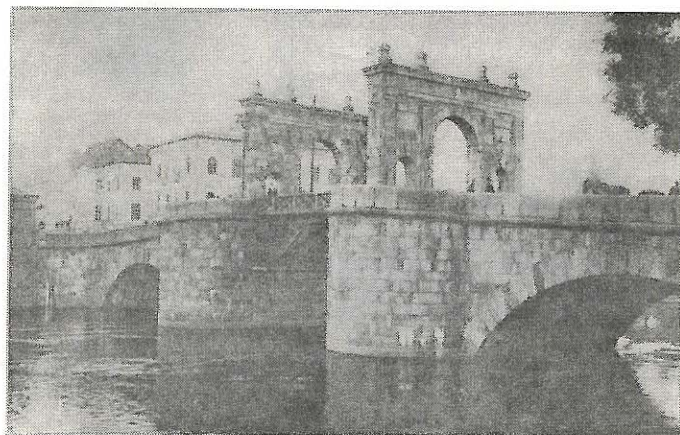
Viimasel ajal trükitakse kõik margid väikestes üksikpoognates aga varem on trükitud ka neli sellist poognat korraga. Suurte poognate korral esines nii trüki- kui ka perforatsioonivigu, nüüd neid enam ette tulla ei saa. Andmed selle kohta, kuidas millised margipoognad trükitud on, saame hiljem kirjalikult.

TARTU KIVISILD

Vanad postkaardid jutustavad

Tartu Kivisilla vaade vanal postkaardil (Raivo Murak'u kogust)

Tartu Kivisilla vaade vanal postkaardil (Mart Kriit'i kogust)

Me käisime ära... järg.

Kuna Jaan Saar pidi lahkuma, siis enne veel küsisin - kas nüüd, selle ilusa linnuste markide väikealbumi ilmumise, on linnuste markide väljaandmine lõppenud? Jaan Saar vastas, et kõik sõltub Eesti Postmargist, temal on veel ühe samateemalise margi joonis isegi valmis. See kujutavat Tallinna vanalinna müüre. Heldur Unt aga kinnitas, et nüüd tuleb sellel seerial tõesti "paus", aga see teema ei ole mitte "maha maetud" ja küll need Tallinna vanalinna müürid ja muudki veel ükskord ära trükkime.

Mind huvitas, kas nad saaksid trükkida ka kombineeritud margipaigutusega trükipoognaid, aga selliste puht filatelistlike ettepanekutega soovitati pöörduda otse tellija - Eesti Postmargi poole. Heldur Unt lubas, et tulevikus hakatakse kindlasti ka sellist toodangut andma.

Edasi läksime perforerimismasina ruumi, kus selgitati perforerimismasina töö põhimõtteid ja tehti ka kohe üks prooviperforeerimine - nimelt perforeriti ära see poogen Tartu Kivisilla markidega. Selgus, et masina nõelad on paigutatud järgalt perforatsiooniks 14:13% ja korraka perforeritakse 4 lehte (5x10 või 10x5) kammhammastusega. Harva esineb juhtumeid, kus mõni nõel katki läheb - sel juhul tuleb see asendada uuega. Lembit Lõhmus huvitas, kas on võimalik üks rida nõelu välja võtta, et marki kaks korda suurendada. Ennu Uuspõld arvas, et see võib võimalik olla, kuid ei ole mõtet tuhandeid nõelu hakata välja võtma ja pärast tagasi panema. Parem on sellisel juhul juba uus stants tellida. Oleme perforerinud ka teistsuguste mõõtme-

tega postmarke, nagu loomade seeria, lendoravad jt. Perforeerimise ruum on eraldatud trükikoja muudest ruumidest ja seal töötab ainult üks inimene.

Nii trükkimisel kui ka perforerimisel juhtub ikka ka vigu. Vigased poognad kõrvaldatakse kontrollimisel valmistoodangust ja nende kohta koostatakse akti ning need hävitatakse komisjoni juuresolekul kuhu kuulub ka Eesti Posti esindaja.

Lõpetuseks toimus jutuajamine juba trükikoja ooteruumis, kus muuseas Lembit Lõhmus esitas filatelistide seltside ja aktivistide aadressil tõsise etteheite selles, et äärmiselt vähe tehakse omapoolseid ettepanekuid millistel teemadel marke trükkida, milliseid sündmusi, tähtpäevi ja isikuid markidel kajastada tuleval ja järgnevatel aastatel. On tarvis enam omapoolset algatust. Momendil on 1998.a. postmarkide väljaandmise plaan veel lõplikult koostamata.

Mõni sõna ka esimestest jõulumarkidest. Mina isiklikult arvasin seni, et esimesed jõulumargid olid trükitud kahesugusel paberil lihtsalt seepärast, et kasutati ära Rootsist saadud margipaberi jääke, aga EPM tegevdirektor Heldur Unt arvas, et enne neid trükiti just Eesti esimesi riigilõivu marke. Nendest 10, 30, 50-sendised trükiti tavalisele paberile aga 1, 2, 5 ja 10-kroonised fluorestseeritud paberile. Seejärel hakati trükkima jõulumarke samale fluorestseeritud paberile kuni see otsa sai ja siis jätkati tavalisel paberil.

Ametlikult ei ole kinnitust leidnud kas see just nii oli, kuid jutt oli huvitav. Ei tea, kas keegi on neile riigilõivu-markidele varem ka sellest seisukohast

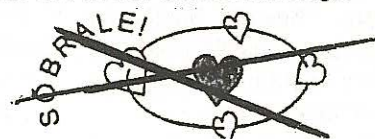
tähelepanu pööranud? Hiljem U-lambiga kontrollides selgus, et krooni-väärtusega riigilõivu margid on tõesti trükitud fluorestseeritud paberile. Kõrvalpõikena lisan veel ka nii palju, et perforerimata 10-sendine tempelmark, nagu kõik teisedki sendivääringud, on trükitud samuti tavalisele paberile.

Seega sai meie trükikojaga tutvumise ring täis. Täna trükitsehi juhatajat, Ennu Uuspõldu, lahke vastuvõtu ja asjalike seletuste eest. Mina isiklikult jäin selle külaskäiguga täiesti rahule.

Muidugi tekkis palju Eesti Posti ja postmargiga seotud küsimusi, mis jäid vastusteta. Ei saanud teada, milline on ühe keskmise postmargi omahind ega kui palju maksatakse kunstnikule või margi kujundajale ühe margi kujundamise eest?

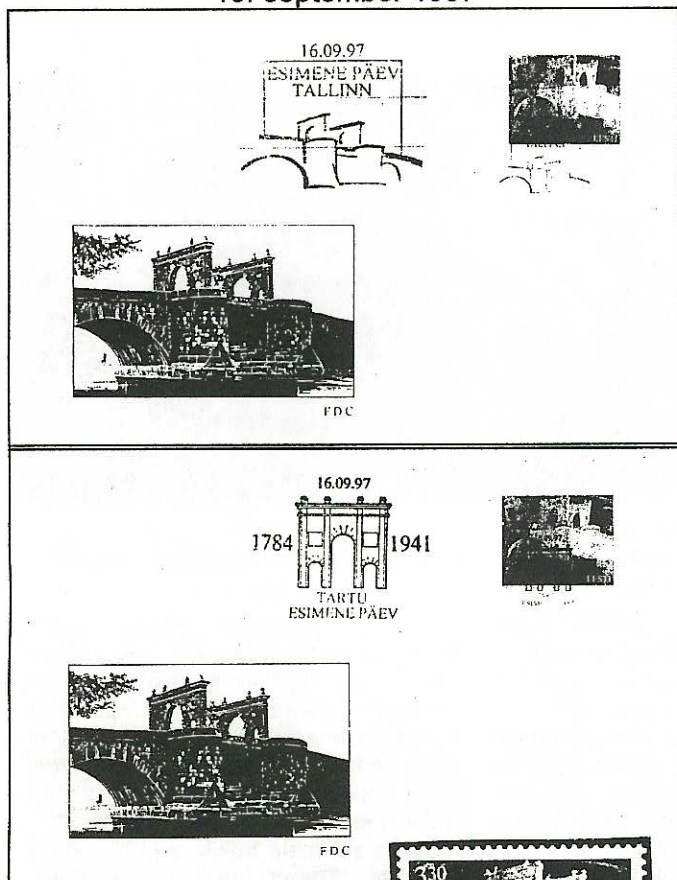
Aastate pikkuse kogemuse põhjal on selgunud, et Eesti Posti emissioonikomisjoni kunstiline maitse ja arusaam on ühesuunaline - lükatakse tagasi häid ettepanekuid ja lastakse läbi mõned kunstiliselt ebaküpsed margikavandid. Ei põhjendatud, miks ei tehtud eritemplit Friedebert Tuglase 110 sünniaastapäevaks (Elva ja Tartu ettepanek). Lükati tagasi sõprade päevaks kavandatud asjalikud templite kavandid (Maire Paavo tehtud) ja asendati mitte-kunstipärastega jne.

Filatelistide, kui esimeste Eesti Posti toetajate, nimel avaldan arvamust, et on aeg asendada mõned emissioonikomisjoni liikmed uutega või laiendada selle koosseisu noorte kunstiteadlastega.

TARTU KIVISILD

16. september 1997

Nominaal 3.30
Trükk ofset
Kujundas Lembit Lõhmus
Perforatsioon 14:13%
Trükiarv (600 000)
Trükikoda VABA MAA
133-08-1997

Tartu Kivisild - ülikooli-linna Tartu vanalinna üks sümbolideid esindas 18. sajandil klassitsistlikus stiilis kivi arhitektuuri kõrget taset. Kivist silla ehitamist Tartusse üle Emajõe alustati 1776. aastal peale 1775. aastal mõllanud hiidtulekahju.

Eeltööde käigus varuti materjali ja tööriistu, ehitati sepikoda ja vangla, kuhu põhitööjõuna toodi sunnitud töölised Paldiski laagrist.

1780. aasta kevadel alustati vundamendivaia-de maasse lõõmist. 1781. aastal hakati püstitama võlvide alussambaid ja sama aasta juulis olid kaks sammast valmis.

20. augustil 1783 lasti

FDC - 1997-11
vesi silla alt läbi voolama.

3. septembril 1783 loeti põhilised tööd lõppenuks. Sild, mille sõidutee laius oli 5,6 m ja kahelpool sõiduteed olevad kõnniteed 1,4 m laiad, avati liikluseks 16. septembril 1784. Kivisild koos raekojaga moodustas Eestimaa ühe kaunema arhitektuuriansambli.

Tartu Kivisild püsis 157 aastat kuni 9. juulini 1941. millal kell 6.37 taganev Punaarmee Eesti ainulaadse arhitektuurialase meistriteose õhku laskis.

Postmargil on kujutatud Eesti kunstniku Tiina Tarve pastellmaali "Tartu Kivisild".

RE Eesti Post

Rahvusvaheline filateliaanäitus Rakveres
"ESTONIA'97"

12. - 13. juulini toimus Rakveres järjekordne "Estonia" seltsi näitus ja kokkutulek Rakvere Vene Gümnaasiumi ruumides. Näituse avas 12. juulil kell 10 pidulikult Rakvere linnaeape. Programmi kuulusid kollektsionääride kokkutulek, oksjon, ekskursioon Narva ja pidulik näitusest osavõtjate autasustamine restoranis "Nord". Post pakkus eritümbriku ja eritemplid erinevate kuupäevadega ja esimesel päeval musta, teisel punase tembeldusega. Kujundas Lembit Lõhmus.

Näitusel oli esindatud kolm klassi - züriiklass, ainsaks esinejaks selles klassis

Ants Linnard väljapanekuga "Eesti riik ja rahvas II Maailmasõjas". Arvukaim osavõtjaskonnaga (17) oli võistlusklass, millises peale eestlaste kogude võis vaadata soomlaste Olli Wuorensola "Soomes vanemad kohatemplid" ja Aulis Liljeroosi "Tartu perforibad". Sisuliselt väga huvitav oli norralase Christoffer Kahrsti "Eesti ajalugu filateliast", mis pälvis ka ühe kuldmedalitest. Eestlaste kogudest olid enim huvipakkuvad Vambola Hurda "Eesti proovitrükid", mis pälvis zürii poolt suurima punktiarvuga kuldmedali, Ants Kulo "Heategevus-, reklaami- ja propagandamargid", Pekka Erelti "Tartu posti ajalugu 1632 - 1940", samuti kuldmedali vääriliseks tunnistatud. Mõned väljapanijad olid esitanud sama kogu, mis oli näitusel Kalmaris, näiteks David Slomka "Eesti ajutised templid 1918-1921", Ants Kulo "Eesti tempelmargid 1918 - 1940".

Vabaklassis oli kümme kogu üheksalt kollektsionäärilt, neist kõige huvitavamad Jaan Otsasoni kaks kogu, "Telegrammid Eesti alal 1870 - 1940" ja "Üleminekukirju Rakvere mail", Kalev Koka "Lillemustrimargid" ning Ants Lõhmuse "Günther Reindorff postmarkide kujundajana".

Rakvere kokkutulekul toimus oluline sündmus Postimuuseumi jaoks, Postimuuseumi Sõprade Seltsi asutamiskoosolek. Koosoleku kokkukutsujaks oli Kalmaris moodustatud algatustoimkond eesotsas esimees hr. Rudolf Hämariga. Koosolekut valiti juhatama hr. Elmar Ojaste, protokollijaks "Eesti Posti" pressiesindaja hr. Ivo Mäggar. "Eesti Posti" peadirektor hr. Tarmo-Jaan Tõeleid austas kokkutulnuid oma tervitusega, mille hr. Ivo Mäggar ette luges.

(Tervitus avaldatud esimesel leheküljel - toimetuse märkus).

Koosolek otsustas moodustada Postimuuseumi Sõprade Seltsi ja vastu võtta ajutise põhikirja. Otsustati valida seltsi ajutine seitsmeliikmeline juhatus koosseisus:

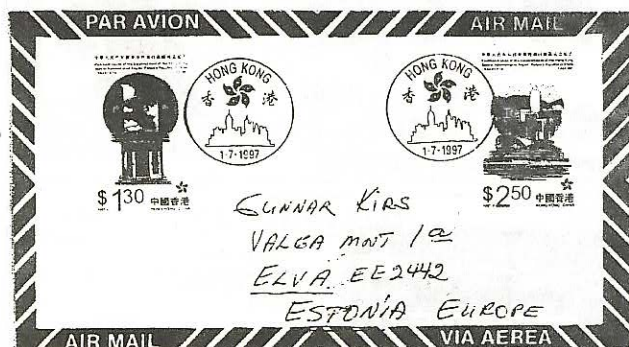
Karl Laas	Kanada	Pertti Hujala	Soomes
Rudolf Hämar	U. S. A.	Kalev Kikk	Eesti
Jaan Moik	Eesti	Gunnar Kirs	Eesti
Ants Linnard	Eesti		

Juhatusel tehti ülesandeks jagada isekesksis oma tööülesanded ning valida endi hulgast esimees. Juhatus volitati tegema põhikirja vajalikke muutusi seltsi registreerimiseks, et see vastaks Eesti Vabariigi seadustele. Juhatus peab arvestama põhikirja osas asutamiskoosolekul tehtud ning edaspidi tehtavaid märkusi. Koosolek valis seltsile revidendi ja selle asemiku, nendeks valiti Jaan Otsason ja Elmo Viigipuu.

Allakirjutanu ootab vastselt seltsilt Postimuuseumile tõhusat abi ja tuge ning soovib siiralt, et selts aktiivselt tegutsema hakkaks ja liikmeid juurde koguks. Huvitav on märkida, et paar kuud tagasi moodustati Sõprade Selts Soome Postimuuseumile, seega on võimalus jälgida ja võrrelda kahe seltsi kujunemist ja käekäiku. Loodan üksmeelset edenemist mõlemale seltsile.

Postimuuseumi juhataja Aive Küng

1. juulil 1997.a. läks HONG-KONG Hiina võimu alla

Esimene uue HONG-KONGI esimese päeva ümbrik koos uute markidega
(Saatis Hilja Ekberg)

Hiinas, HONG-KONGI tagasisaamise puhul, anti välja 5 ja 10 dollarilised mündid ja seitsmest käibele mittevastavast mündist koosnev komplekt.

Viiedollarilisel on esiküljel kujutatud orhideed, tagumisel küljel on ümmargune versioon Hiinas tuntud tegelasest Shoust, mis sümboliseerib pikaalisust. Shou on ümbritsetud viiest nahkhiirest, mis sümboliseerivad viit õnnistust - pikk elu, jõukus, tervis, vüruslikkus ja võtta vastu oma saatus. See münt on kinnitatud kirjaümbrikule, mille kujundas David Loftus ja ümbrikul on 4 marki ning 30.06.1997.a. tempel.

Kümnedollarilisel on kujutatud sild, mis sümboliseerib sujuvat üleminekut Hiina ajaloo uude peatükki. Ümbrikul on kujutatud Lantau Link - sild, mis viib Hong Kongist uuele lennuväljale Chek Lap Kokis. Nagu aru saate - on need filatelistlikud müntümbrikud, või numismaatilisi-filatelistlikud.

Kõrvalolevas komplektis on iga münti pöördel mingi sümbol inspireerituna Hiina folkloorist.

10 \$ - sild - ülemineku sümbol

5 \$ - Shou - pikaalisuse sümbol

2 \$ - He He vennad, sümboliseerivad üksmeelsust ja harmooniat.

1 \$ - üksarv Sh'i Lin - hea endega olevus

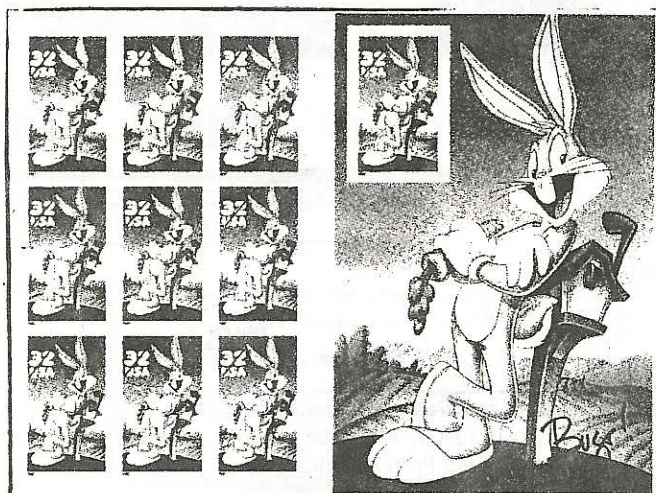
50 s. - härg- püha ja võimas loom, tähistab uusi algusi

20 s. - 2 liblikakujulist tuulelohet sabad sõlmes - sümboliseerivad rõõmu ja abieluõnne

10 s. - traditsiooniline Hiina purjekas rahulikul merel.

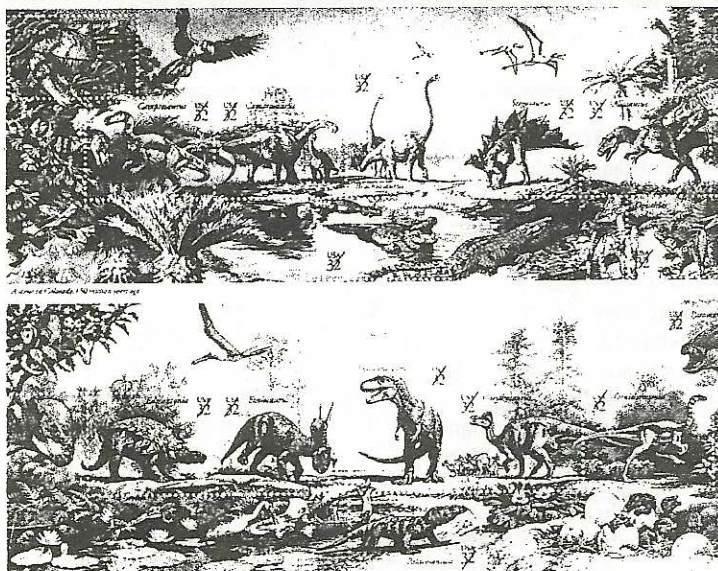

Bugs Bunny - maailma laste sõber

BUGS BUNNY, lõbus multifilmi jännes, on juba rohkem kui 35 aastat lapsi naerutanud. Alguses Ameerikas, hiljem ka mujal. Tänu oma tuntusele jõudis Bugs Bunny pilt selle aasta maikuus ka postmarkidele.

THE WORLD OF DINOSAURS

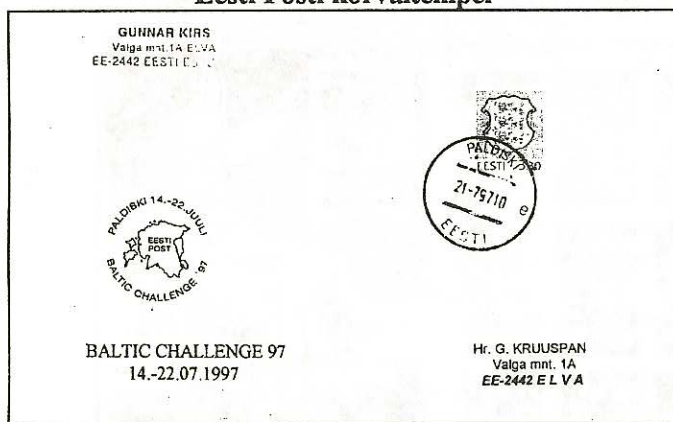
ÅLANDI ilusaim mark aastal 1997

Kunstnik Pirkko Vahtero võitis parima margi disainimise eest auhinna aastatel 1995, 1996 ja ka 1997. Hääletasid 3918 inimest. Teise koha sai sel aastal mark, millel on kujutatud Karl Emanuel Janssoni maali "Juukselõikus". Kolmanda koha sai Dag Petersoni öökulliga mark.

Lehekülje toimetas Urve Kriit

Eesti Posti kõrvaltempel

14. - 22. juulil k.a. toimus Paldiskis rahvusvaheline sõjaväe-õppus "BALTIC CHALLENGE 97", mille puhul oli Paldiskis kasutusel Eesti Posti kõrvaltempel.

Kes teab ja vastaks meile?

Oma kõnes, mis avaldatud tänases lehes lk. 2, rääkis Julius Bleyer, et 23.09.1965. aastal asutati Teaduslik-Tehnilise Ühingu juures Ühiskondlik Eesti Sidemuuseum. Kas keegi teab meile öelda (kirjutada), kas see muuseum ka tegelikult tööle hakkas, mida ta ära teha jõudis ja kus asuvad selle muuseumi poolt kogutud materjalid - varad? Toimetus

Lugeja kirjust...

Armsad kaasfilatelistid!

Juba kolmandat suve Eesti Vabariigis viibides, igal aastal kas neli kuni kuus kuud oli mul tutvuskonnas hea mainida, et mina poliitikaga ei tegele ja meie, filatelistid, oleme kui üks rinne, samade huvide ja kollektsionääride lembelised.

Väga erinev näikse aga kujunevat tänavune aasta. Hr. Mee-mo Treppi ja tema sõprade poolt algatatud idee luua Rahvusvaheline Eesti Filatelistide Selts oli algideeliselt suurepärase mõtte. Olin kohe nõus E.F.S. USAs ühinema "in corpore" ning tasusimegi esimese aasta liikmeks \$ 3.00 meie liikmete pealt.

Tartus ja Tallinnas kaas-filatelistidega koos istudes märkasini esimesi lahkkelisid: ei olnud päri sellega, et uuesti loodava Seltsi nimetusena lisati "Estonia", mis eeldab ja näitab seda, nagu oleks laiendatud juba aastaid tegutseva ja peamiselt Tallinnas asuva margiklubi "Estonia" laiendatud liikmeskond, jättes eemale juba Eestimaal tegutsevad margiklubisid, kes on Eesti Filatelistide Liidu liikmed. EFL oleks nagu tühistet ja "vaikse revolutsiooniga" sünnitati REFS "Estonia", algliikmetega 493. Jälgides juhtkonda võib samuti märgata, et juhatuse enamus on senise "Estonia" juhid. R.H.

KOLLEKTSIONÄÄRIDE
ÜLEMAALISED
KOKKUTULEKUD
TARTUS
Treffneri Gümnaasiumis
toimuvad
11. oktoobril
8. novembril
13. detsembril

MICHELSONI
FILATEELIA
KAUBAD
TARTU
Pargi 12

Huvitav ümbrik laevalt

Toimetus sai 17. juulil 1997.a. selle ümbriku, mille olid postitanud laeval, Põhja-Eestit külastanud soome kollektsionäärid, koos alljärgneva kirjaga:

Hyvät filatelistiystävät!

Matkaterveiset Estonia-postimerkinäyttelystä Rakveresta ja Essusta, Kiiusta, Narvasta, Narva-Jõesuusta, Toolsesta, Kundasta ja Tallinnasta.

Hyvää kesän jatkoa toivottaa

Estonia näyttelymatkailijat

PS. Ja meillä kaikilla oli niin mukavaa,

oi jospa oisit ollut siellä mukana...

Ümbrikul olid "Linda Line Oy - Helsinki", tiiburlaev "Jaanika" ja tagaküljel "M/S MELODIA" templid.

Filatelistide palve Eesti Postile

Pange Eesti kalendertemplite masinad kokku nii nagu seda on välismaal - kalendertempel postmargi kohale ja "lained" või muu reklaam templist vasakule.

Järgmine "Elva Filatelist" ilmub novembrikuul.